

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U002341

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 08-06-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дьякова Альбіна Андріївна

2. Albina Diakova

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1900-8868

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Право

Дата захисту: 30-06-2026

Спеціальність за освітою: Право

Місце роботи здобувача: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 13287

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.15, 10.15.15, 10.15.23

Тема дисертації:

1. Конституційно-правовий статус засуджених в Україні
2. Constitutional and legal status of convicts in Ukraine

Реферат/анотація:

1. Дисертаційне дослідження присвячене комплексному аналізу конституційно-правового статусу засуджених в Україні, його теоретичних засад, історичного розвитку, структурних елементів, принципів, гарантій та перспектив удосконалення в умовах сучасного етапу розвитку української державності. Актуальність теми зумовлена тим, що проблема забезпечення конституційно-правового статусу засуджених є однією з найважливіших у контексті побудови правової та демократичної держави. Засуджені, відповідно до положень Конституції України, користуються всіма правами і свободами людини та громадянина, за винятком обмежень, визначених законом і встановлених вироком суду. Водночас держава несе повну відповідальність за осіб, які перебувають під її контролем, особливо тих, що відбувають покарання у місцях несвободи. Такий стан зумовлює підвищену вразливість засуджених як соціальної групи та потребує належного конституційного регулювання їхнього правового становища. Охарактеризовано теоретико-методологічні засади дослідження та місце конституційно-правового статусу засуджених у системі правових статусів. Розкрито його правову природу як базового та системоутворюючого статусу, встановленого

Конституцією України. Окреслено юридичні та фактичні обставини, що зумовлюють розуміння засуджених як повноцінних носіїв конституційних прав і свобод, а також їх особливе соціальне становище. У роботі наголошується на тому, що, незважаючи на значну кількість досліджень у сфері кримінального, кримінально-виконавчого, адміністративного та міжнародного права, відсутні комплексні наукові праці, які б розглядали статус засуджених саме з позицій конституційного права. Метою дослідження є комплексне осмислення конституційно-правового статусу засуджених в Україні як особливого виду спеціального правового статусу. Для досягнення цієї мети поставлено низку завдань, серед яких: визначення правової природи цієї категорії, аналіз історичних аспектів становлення статусу засуджених, дослідження міжнародно-правових засад, з'ясування структурних елементів статусу, формування системи принципів, визначення гарантій його забезпечення та розроблення пропозицій щодо вдосконалення чинного законодавства. У дисертації доведено, що наявність у засуджених конституційно-правового статусу зумовлена як юридичними, так і фактичними обставинами. Окрему увагу приділено історичному аспекту становлення конституційно-правового статусу засуджених. Доведено, що його розвиток безпосередньо пов'язано із формуванням ідеалів гуманізму та людиноцентризму. Доведено, що конституційно-правовий статус засуджених має домінуючий характер щодо галузевих статусів і формує еталонну модель правового регулювання у сфері кримінально-виконавчого законодавства. У роботі вперше запропоновано концепцію пенітенціарного конституціоналізму як окремого різновиду галузевого конституціоналізму. Конституційно-правовий статус засуджених визначається як загальний базовий правовий статус, встановлений Конституцією, який виступає еталоном для деталізації на рівні кримінально-виконавчого законодавства. Удосконалено підходи до структурної побудови статусу шляхом послідовного закріплення прав, свобод, законних інтересів та обов'язків. Обґрунтовано необхідність збалансованого підходу до структури статусу, де права і свободи мають пріоритетне значення як гарантія гуманного поводження та належного відбування покарання. Удосконалено теоретичні положення щодо розуміння засуджених як повноцінних носіїв конституційних прав і свобод через урахування низки обставин як юридичного, так і фактичного характеру. Значну увагу приділено гарантіям конституційно-правового статусу засуджених, які розглядаються як післястатусний елемент, що створює умови для належної реалізації прав, свобод, законних інтересів та обов'язків. Підкреслюється, що гарантії повинні охоплювати всі елементи статусу та сприяти досягненню цілей покарання. Окремо досліджено роль принципів права у формуванні та реалізації конституційно-правового статусу засуджених. Обґрунтовано доцільність безпосереднього застосування конституційних принципів у випадках прогалин або суперечностей у законодавстві. У висновках підкреслюється, що конституціоналізація прав і свобод засуджених починається з високого стандарту: вони користуються всіма правами і свободами, за винятком обмежень, визначених законом і встановлених вироком суду. Такий підхід формує концептуальну модель правового становища засуджених, яка поєднує загальне правило повноти прав із винятковим характером їх обмеження. Практична значущість дослідження полягає у можливості використання його результатів у науково-дослідній діяльності, законотворчості, освітньому процесі та правовому вихованні. Сформульовано пропозиції щодо вдосконалення конституційного та кримінально-виконавчого законодавства з метою забезпечення принципу верховенства права та гуманізації виконання покарань.

2. The dissertation research is devoted to a comprehensive analysis of the constitutional and legal status of convicts in Ukraine, its theoretical foundations, historical development, structural elements, principles, guarantees and prospects for improvement in the conditions of the modern stage of development of Ukrainian statehood. The relevance of the topic is due to the fact that the problem of ensuring the constitutional and legal status of convicts is one of the most important in the context of building a legal and democratic state. Convicts, in accordance with the provisions of the Constitution of Ukraine, enjoy all the rights and freedoms of a person and a citizen, with the exception of restrictions defined by law and established by a court verdict. At the same time, the state bears full responsibility for persons under its control, especially those serving sentences in places of deprivation of liberty. Such a state of affairs causes increased vulnerability of convicts as a social group and requires proper constitutional regulation of their legal status. The theoretical and methodological principles of the study and the

place of the constitutional and legal status of convicts in the system of legal statuses are characterized. Its legal nature as a basic and system-forming status established by the Constitution of Ukraine is revealed. The legal and factual circumstances that determine the understanding of convicts as full-fledged bearers of constitutional rights and freedoms, as well as their special social status, are outlined. The work emphasizes that, despite a significant number of studies in the field of criminal, penal, administrative and international law, there are no comprehensive scientific works that would consider the status of convicts specifically from the standpoint of constitutional law. The purpose of the study is a comprehensive understanding of the constitutional and legal status of convicts in Ukraine as a special type of special legal status. To achieve this goal, a number of tasks have been set, including: determining the legal nature of this category, analyzing the historical aspects of the formation of the status of convicts, studying international legal principles, clarifying the structural elements of the status, forming a system of principles, determining guarantees for its provision and developing proposals for improving current legislation. The dissertation proves that the presence of a constitutional and legal status in convicts is due to both legal and factual circumstances. Special attention is paid to the historical aspect of the formation of the constitutional and legal status of convicts. It is proven that its development is directly related to the formation of the ideals of humanism and anthropocentrism. It is proven that the constitutional and legal status of convicts is dominant in relation to sectoral statuses and forms a reference model of legal regulation in the field of criminal-executive legislation. The work first proposes the concept of penitentiary constitutionalism as a separate type of sectoral constitutionalism. The constitutional and legal status of convicted persons is defined as the general basic legal status established by the Constitution, which serves as a benchmark for detailing at the level of criminal-executive legislation. The approaches to the structural construction of status have been improved by consistently enshrining rights, freedoms, legitimate interests and obligations. Considerable attention is paid to the guarantees of the constitutional and legal status of convicts. Guarantees are considered as a post-status element that creates conditions for the proper exercise of rights, freedoms, legitimate interests and obligations. It is emphasized that guarantees should cover all elements of the status and contribute to the achievement of the goals of punishment. The role of the principles of law in the formation and implementation of the constitutional and legal status of convicts is separately investigated. The expediency of direct application of constitutional principles in cases of gaps or contradictions in legislation is substantiated. The conclusions emphasize that the constitutionalization of the rights and freedoms of convicts begins with a high standard: they enjoy all rights and freedoms, with the exception of restrictions defined by law and established by a court verdict. This approach forms a conceptual model of the legal status of convicts, which combines the general rule of completeness of rights with exceptions the nature of their restrictions. The practical significance of the study lies in the possibility of using its results in scientific research, lawmaking, the educational process and legal education. Proposals are formulated to improve constitutional and criminal-executive legislation in order to ensure the principle of the rule of law and humanization of the execution of sentences.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Дьякова А. А. Юридичні підстави для обґрунтування правового статусу засуджених як носіїв конституційних прав і свобод. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Право». 2023 Вип. 35. С. 79–85. DOI: <https://doi.org/10.26565/2075-1834-2023-35-08> URL:

<https://periodicals.karazin.ua/law/article/view/21304>.

- Дьякова А. А. Фактичні обставини для розуміння засуджених як носіїв конституційних прав і свобод. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Право». 2023. Вип. 36. С. 71–79. DOI: <https://doi.org/10.26565/2075-1834-2023-36-08> URL: <https://periodicals.karazin.ua/law/article/view/21700>.
- Дьякова А. А. Конституційні права та свободи як основа конституційно-правового статусу засуджених. Юридичний науковий електронний журнал. 2025. № 11. С. 24–26. URL: https://lsej.org.ua/11_2025/5.pdf. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-11/3> URL: https://lsej.org.ua/11_2025/5.pdf.
- Dyakova A. A. Features of implementation of general and special guarantees of constitutional and legal status of convicts: problems of theory and practice. Visegrad journal on human rights. 2025. №4. P. 23–28. DOI: <https://doi.org/10.61345/1339-7915.2025.4.4> URL: https://journal-vjhr.sk/wp-content/uploads/2025/12/Vishegrad_4_2025.pdf.
- Дьякова А. А. Конституціоналізація прав та свобод засуджених. Конституційне право ЄС в аспекті євроінтеграції України: тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 21 квітня 2023 року). Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2023. С. 166–168.
- Дьякова А. А. Деякі аспекти забезпечення прав і свобод засуджених у контексті гарантування конституційно-правового статусу останніх. Юридичні аспекти протидії сучасним загрозам сталому розвитку: тези доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції «Від громадянського суспільства п до правової держави» (Харків, 07 червня 2024 року). Харків, 2024. С. 131–134.
- Дьякова А. А. Роль принципів у формуванні структури конституційно-правового статусу засуджених. Всеукраїнська науково-практична конференція «Захист прав людини на універсальному та регіональному рівнях» (м. Дніпро, 21 листопада 2025 року). Дніпро, 2025. С. 216–221.
- Дьякова А. А. Конституційно-правовий статус засуджених у зарубіжних країнах у світлі положень Загальної декларації прав людини. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Теорія та практика сучасної юриспруденції» (м. Харків, 22 грудня 2025 р.). Харків, 2025. С. 42–45.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Григоренко Євген Іванович

2. Yevhen Grygorenko

Кваліфікація: к. ю. н., доцент, 12.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5305-1712

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Жук Наталія Анатоліївна
2. Natalia Zhuk

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7347-3082

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Науково-дослідний інститут державного будівництва та місцевого самоврядування Національної академії правових наук України

Код за ЄДРПОУ: 25858474

Місцезнаходження: вул. Чернишевська, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство юстиції України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Белов Дмитро Миколайович
2. Dmytro Bielov

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7168-9488

Додаткова інформація: Scopus ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57219557481>;
ResearcherID: Q-8219-2016 (<https://publons.com/researcher/4809441/dmitro-byelov/>);
<https://scholar.google.com/citations?user=q5pWI3AAAAAJ&hl>

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Передерій Олександр Сергійович
2. Oleksandr S. Perederii

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4898-876X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Воронов Марк Миколайович
2. Mark Voronov

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6361-0370

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради

Серьогін Віталій Олександрович

Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні

Серьогін Віталій Олександрович

Відповідальний за підготовку
облікових документів

Шевченко Андрій Олександрович

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна